

poziom

A1

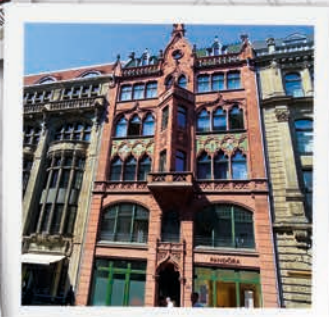
Agnieszka Drummer
Marzena Guzowska-Ługin

PRZEWODNIK BERLIŃSKI

Spacerem po języku niemieckim

Zdjęcia i grafiki: **Wiktoria May**

wydawnictwo
poltext

**PRZEWODNIK
BERLIŃSKI**

**Agnieszka Drummer
Marzena Guzowska-Ługin**

PRZEWODNIK BERLIŃSKI

Spacerem po języku niemieckim

Zdjęcia i grafiki: **Wiktoria May**

wydawnictwo
poltext

SPIS TREŚCI

- 16 **STYCZEŃ z niemieckim**
Czasowniki
- 36 **STYCZEŃ w Berlinie**
- 38 **LUTY z niemieckim**
Rzeczowniki
- 47 **LUTY w Berlinie**
- 50 **MARZEC z niemieckim**
Przymiotniki
- 63 **MARZEC w Berlinie**
- 66 **KWIECIEŃ z niemieckim**
Zaimki i przyimki
- 76 **KWIECIEŃ w Berlinie**
- 78 **MAJ z niemieckim**
Czas teraźniejszy
- 89 **MAJ w Berlinie**
- 90 **CZERWIEC z niemieckim**
Czasy przeszłe
- 106 **CZERWIEC w Berlinie**

- 108 **LIPIEC z niemieckim**
Liczebniki
- 124 **LIPIEC w Berlinie**
- 132 **SIERPIEŃ z niemieckim**
Czas przyszły
- 136 **SIERPIEŃ w Berlinie**
- 140 **WRZESIEŃ z niemieckim**
Spójniki
- 151 **WRZESIEŃ w Berlinie**
- 152 **PAŹDZIERNIK z niemieckim**
Strona bierna (podstawy)
- 160 **PAŹDZIERNIK w Berlinie**
- 164 **LISTOPAD z niemieckim**
Tryb przypuszczający (podstawy)
- 170 **LISTOPAD w Berlinie**
- 172 **GRUDZIEŃ z niemieckim**
Dialekt berliński
- 175 **GRUDZIEŃ w Berlinie**

- 182 ZARYS HISTORYCZNY DZIEJÓW BERLINA
- 188 BERLIŃSKIE NIEDŹWIEDZIE
- 190 ZIELONY BERLIN
- 191 TIERGARTEN
- 198 PAMIĘĆ O OSTATNIEJ WOJNIE
- 207 REICHSTAG
- 218 BRAMA BRANDENBURSKA (BRANDENBURGER TOR)
- 225 ALEJA UNTER DEN LINDEN
- 227 MADAME TUSSAUDS
- 232 POMNIK FRYDERYKA WIELKIEGO
- 233 STAATSOPER (OPERA PAŃSTWOWA)
- 234 ST. HEDWIGS-KATEDRALE
- 235 BEBELPLATZ
- 238 NEUE WACHE (NOWY ODWACH)
- 240 UNIWERSYTET HUMBOLDTA
- 242 NIEMIECKIE MUZEUM HISTORYCZNE (DEUTSCHES HISTORISCHES MUSEUM)
- 243 STADTSCHLOSS, HUMBOLDT FORUM

REICHSTAG ➔ 207

BRAMA BRANDENBURSKA ➔ 218

FRIEDRICHSTRASSE ➔ 267

- 247 BERLINER DOM (KATEDRA BERLIŃSKA)
- 255 WYSPA MUZEÓW (MUSEUMSINSEL)
- 257 MUZEUM PERGAMOŃSKIE (PERGAMONMUSEUM)
- 259 NOWE MUZEUM (NEUES MUSEUM)
- 261 STARA GALERIA NARODOWA (ALTE NATIONALGALERIE)
- 263 STARE MUZEUM (ALTES MUSEUM)
- 266 MUZEUM IM. BODEGO (BODE-MUSEUM)
- 267 FRIEDRICHSTRASSE
- 271 MUZEUM CHECKPOINT CHARLIE
- 276 KSIĘGARNIA DUSSMANN
- 278 GENDARMENMARKT
- 281 HACKESCHER MARKT I OKOLICE
- 284 HACKESKIE HÖFE

- 288 MUZEUM ANNY FRANK (ANNE FRANK ZENTRUM)
- 289 NOWA SYNAGOGA (NEUE SYNAGOGE)
- 291 BERLIN DUNGEON
- 292 ALEXANDERPLATZ
- 294 WIEŻA TELEWIZYJNA (FERNSEHTURM)
- 299 CZERWONY RATUSZ (ROTES RATHAUS)
- 300 FONTANNA NEPTUNA (NEPTUNBRUNNEN)
- 301 MUZEUM NRD (DDR MUSEUM)
- 303 AQUADOM & SEA LIFE
- 306 POTSDAMER PLATZ
- 313 MUZEUM LEGO
- 315 MUZEUM FILMU I TELEWIZJI
(MUSEUM FÜR FILM UND FERNSEHEN)
- 321 GRÓB MARLENY DIETRICH

WIEŻA TELEWIZYJNA → 294

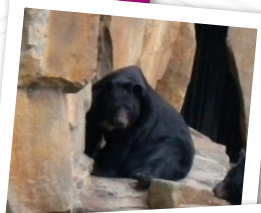

POTSDAMER PLATZ → 306

ZOO → 355

CHARLOTTENBURG → 366

- 322 KULTURFORUM
- 326 MUZEUM TOPOGRAFII TERRORU (TOPOGRAPHIE DES TERRORS)
- 331 WIDOK NA MIASTO Z BALONU
- 334 WOKÓŁ HAUPTBAHNHOF
- 337 DOM BERTOLTA BRECHTA I BERLINER ENSEMBLE
- 341 DOROTHEENSTÄDTISCHER FRIEDHOF
- 344 MUZEUM HISTORII NATURALNEJ (MUSEUM FÜR NATURKUNDE)
- 348 CENTRUM BERLINA ZACHODNIEGO KURFÜRSTENDAMM (KU'DAMM)
- 352 HAISER-WILHELM-GEDÄCHTNISKIRCHE
- 355 ZOO W BERLINIE
- 358 THE STORY OF BERLIN
- 364 HÄTJE KOILWITZ MUSEUM
- 365 MUZEUM FOTOGRAFII, FUNDACJA HELMUTA NEWTONA
- 366 CHARLOTTENBURG
- 371 KREUZBERG-FRIEDRICHSHAIN
- 373 MUZEUM ŻYDOWSKIE (JÜDISCHES MUSEUM)

- 378 MUZEUM TECHNIKI (DEUTSCHES TECHNIKMUSEUM)
- 383 GALERIA BERLIŃSKA (BERLINISCHE GALERIE)
- 386 MOST OBERBAUMBRÜCKE
- 389 EAST SIDE GALLERY
- 393 BADESCHIFF
- 395 VIKTORIAPARK
- 398 KARL-MARX-ALEE I FRANKFURTER TOR
- 401 MUZEUM STASI (STASIMUSEUM)
- 407 PRENZLAUER BERG
- 414 MIEJSCE PAMIĘCI MURU BERLIŃSKIEGO
(GEDENKSTÄTTE BERLINER MAUER)
- 421 MAUERPARK
- 424 PCHLI TARG PRZY MAUERPARK
(FLOHMARKT AM MAUERPARK)
- 428 WANNSEE

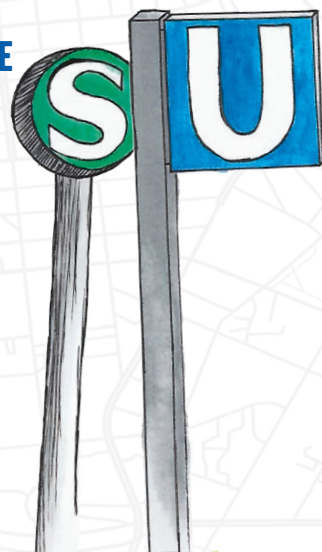
EAST SIDE GALLERY → 389

MUZEUM STASI → 401

- 434 **TRANSPORT W BERLINIE**
- 436 **RODZAJE BILETÓW**
- 440 **AUTOBUS NR 100, PRZYSTANKI**
- 441 **AUTOBUS NR 200, PRZYSTANKI**
- 442 **PRZYDATNE INFORMACJE**
- 447 **TRAMWAJ WODNY**

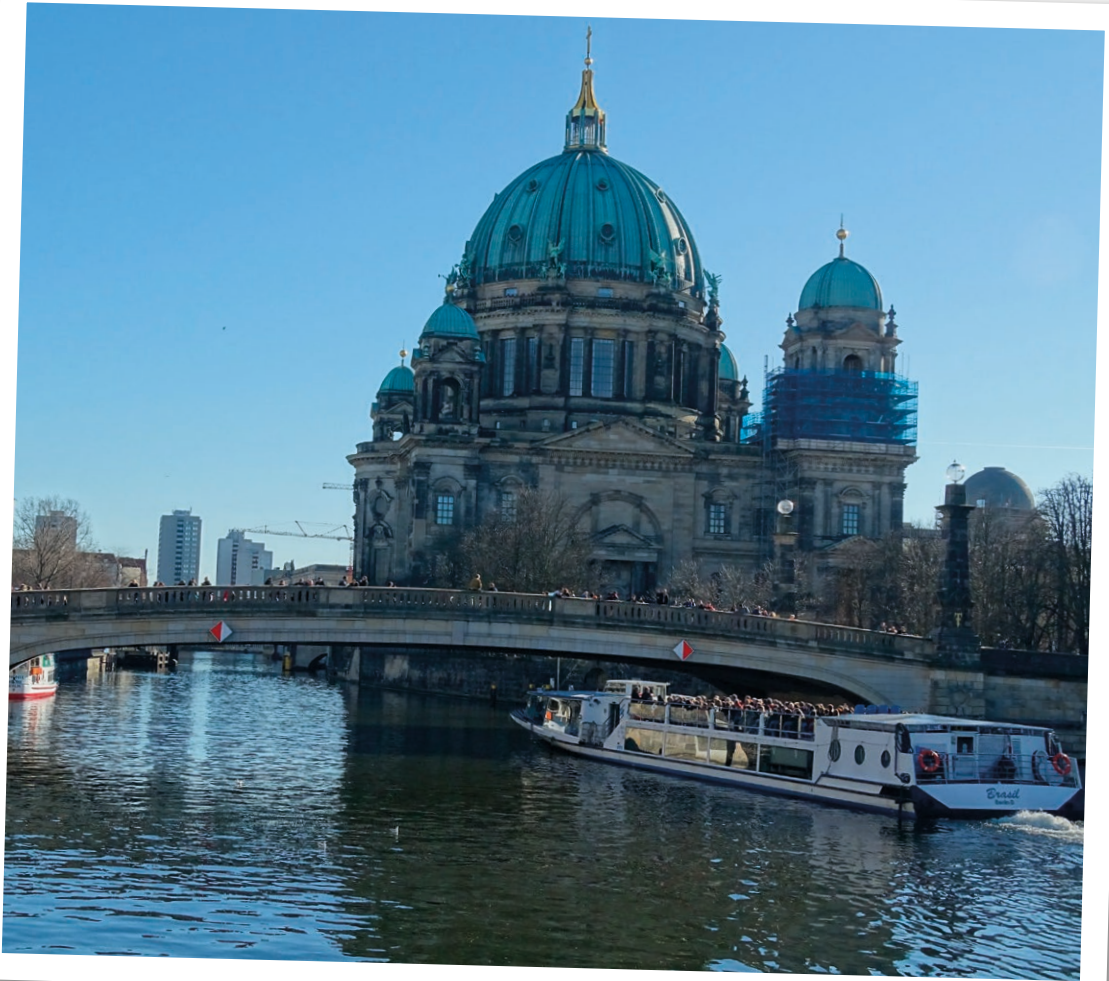

- 450 **CO ZJEŚĆ W BERLINIE?**
- 451 **DEAN AND DAVID**
- 452 **VAPIANO**
- 453 **MUSTAFA'S GEMÜSE HEBAP**
- 454 **CURRY 36**
- 455 **BURGERMEISTER**
- 456 **INNE**
- 457 **MOBILNE JEDZENIE**
- 458 **HAWIARNIE**
- 459 **SÜßFEIN**
- 460 **ZAKUPY W BERLINIE**
- 461 **HADEWE**
- 464 **DESIGNER OUTLET BERLIN**
- 465 **BIKINI**
- 466 **MAIL OF BERLIN**
- 467 **GALERIA LAFAYETTE**
- 468 **ALEXA**

Bürgermeister	
hamburger	4,40
cheeseburger	4,80
chili-cheeseburger	4,90
bar-b-q-burger	4,90
meisterburger	4,90
meister aller klassen	7,30
hausmeister	4,90
waldmeister (veggi)	5,40
fries	2,40
cheese fries	

- 469 **NAJWAŻNIEJSZE PO NIEMIECKU na skróty**
- 471 **PODSTAWOWE KONTAKTY Z INNYMI**
- 472 **PODRÓŻOWANIE**
- 478 **NAPISY, SZYLDY, INFORMACJE**
- 481 **NOCLEG**
- 482 **ZWIEDZANIE**
- 485 **ZAKUPY**
- 487 **ZDROWIE**
- 488 **INNE PROBLEMY**
- 489 **NOTATNIK**

Berlin ist mehr ein Weltteil als eine Stadt.

Jean Paul

Berlin jest stolicą Niemiec, a w Niemczech mówi się po niemiecku. Tę oczywistość warto wykorzystać, łącząc zwiedzanie Berlina z nauką podstaw języka niemieckiego. W ten przewodnik po słynnej niemieckiej stolicy wplotliśmy więc przewodnik po języku niemieckim, aby każdy mógł go przynajmniej trochę poznać i zrozumieć. Po przeobrażeniu części językowych nie zostaniesz germanistą, ale mamy nadzieję, że obudzimy w tobie chęć kontynuacji nauki. Pokażemy ci tu, że niemiecki jest w gruncie rzeczy prosty, bardzo zorganizowany, bardzo logiczny i zupełnie nic nie stoi na przeszkodzie, żeby się go dobrze nauczyć i komunikować się z Niemcami w ich języku.

Berlin – miasto otwarte, przyzwalające na różnorodność, ciekawe każdej odmienności. Miasto, w którym znajdziemy ślady trudnej dla niego przeszłości, ale jednocześnie – jakby na przekór temu – nowoczesne i wyzwolone, gotowe na innowacje i kosmopolityczne. Ta niepowtarzalna kombinacja sprawiła, że Berlin stał się jedną z najnowocześniejszych i najchętniej odwiedzanych przez turystów europejskich metropolii.

Ludzie z całego świata przyjeżdżają tu w poszukiwaniu wielkiej sztuki, która jest na wyciągnięcie ręki, przyjeżdżają, by poczuć wielokulturowość, którą to miasto jest przesiąknięte, a przede wszystkim

przyjeżdżają po to, by poczuć wolność, która jest niekwestionowanym symbolem tego miejsca.

Nie ma wątpliwości, że siłą Berlina była i jest jego różnorodność w wielu aspektach życia. Być może jest to pokłosie tego, że Berlin, jak żadna inna stolica, wywierał zawsze olbrzymi wpływ na dzieje Europy. Stolica Niemiec, podzielona kiedyś na część wschodnią i zachodnią, stała się symbolem jednoczącej się Europy i jednym z jej najważniejszych miast pod względem gospodarczym, demograficznym i przede wszystkim kulturalnym. Jest ucieleśnieniem nieustannych zmian, jak również niesamowitego rozwoju. Ostatnie dziesięciolecia spowodowały, że Berlin stał się miastem prawdziwie wielokulturowym, dzięki czemu jeszcze bardziej zyskuje na atrakcyjności.

Dostrzega się tu również pewien paradoks: przegrana wojna, upadek cesarstwa, wielki kryzys gospodarczy, a jednocześnie powstanie republiki, otwarcie na świat oraz zliberalizowanie obyczajów dały temu miastu olbrzymi impuls do rozkwitu. Pomimo zniszczenia podczas II wojny światowej, pomimo jego podziału na sektory, a także piętna zimnej wojny ślady tego rozwoju są widoczne do dziś, nie tylko na ulicach i w muzeach, ale przede wszystkim w mentalności i umysłach jego mieszkańców. Berlińczycy, mimo niełatwego dziedzictwa, są dumni ze swojego miasta, akceptują je takim, jakie jest, z całym bagażem powikłanej historii. Nawet zadłużenie potrafili przekuć w atrakcję, czego dowodem są słynne słowa byłego burmistrza Klausa Wowereita, że Berlin jest „arm, aber sexy” (biedny, ale sexy); hasło to zrosło się z Berlinem na stałe.

Trzypółmilionowy Berlin to też przyrodniczo-ekologiczna oaza, prawdziwie zielone miasto. Znajdziemy tu mnóstwo parków, ogrodów, wiele jezior i innych zbiorników wodnych. Tutaj przyroda jest naprawdę integralną częścią miasta. Berlińczycy autentycznie cieszą się z każdego kawałka natury i chętnie spędzają czas na jej łonie. Olbrzymia liczba terenów zielonych powoduje, że nawet podczas upalnego lata

jest tu bardziej rześko niż w jakiegokolwiek innej europejskiej stolicy. Jest tu po prostu czym oddychać, co z pewnością doceni każdy, kto się tutaj znajdzie.

Berlin – miasto kosmopolityczne, tolerancyjne, zielone i jeszcze na dodatek miasto tysiąca mostów. Specyficzną śródlądową sieć tworzą tu dwie rzeki – Hawela i Szprewa – oraz kilka jezior i mnóstwo kanałów. Naturalna zatem była w ciągu całego rozwoju miasta budowa mostów. Nic więc dziwnego, że w Berlinie jest więcej mostów niż w Wenecji, aż 1700.

Takie statystyczne informacje o Berlinie można by mnożyć: miasto, które nigdy nie zasypia dzięki ponad 6000 restauracji, kawiarni, pubów, barów; miasto, w którym, jak obliczono, jest więcej muzeów – około 175 – niż dni deszczowych w roku; miasto, w którym jest KaDeWe – największy dom towarowy w Europie; miasto, które jako jedyne na świecie ma trzy opery; miasto, w którym mieszkają przedstawiciele około 180 narodowości...

Nasz *Przewodnik berliński* niech będzie zatem takim subiektywnym przewodnikiem po wszystkich niesamowitościach i oczywistościach Berlina. Być może dzięki niemu każdy, kto po niego sięgnie, będzie mógł przyznać, że Berlin to miasto niezwykle interesujące, przyjazne i otwarte, a języka niemieckiego naprawdę można się nauczyć.

Berlin, einst in West- und Ostberlin geteilt, ist schon längst ein Symbol für das sich vereinende Europa und eine seiner wichtigsten Hauptstädte in wirtschaftlicher, demografischer und vor allem kultureller Hinsicht. Sicherlich verdient die Stadt, eine europäische Metropole genannt zu werden.

Es gibt keine andere Stadt in Europa, die so viele verschiedene Kunsttendenzen vereinen würde. Die Stadt ist für andere Kulturen, neue künstlerische Strömungen und andere Formen des künstlerischen Ausdrucks offen. Dabei wird gleichzeitig die traditionelle Kunst weiterentwickelt.

Das alles bildet ein großes kulturelles Mosaik in Berlin.

einst in West- und Ostberlin geteilt – kiedyś podzielony na Berlin Zachodni i Wschodni
ein Symbol für das sich vereinende Europa – symbol jednoczącej się Europy
in kultureller Hinsicht – pod względem kulturalnym
verdienen – tu: zasługiwać

die Kunst – sztuka
vereinen – łączyć
die Strömung – nurt, prąd
künstlerisch – artystyczny
gleichzeitig – jednocześnie
weiterentwickeln – rozwijać
bilden – tworzyć

CIEKAWOSTKI – INTERESSANTE FAKTEN

1873 begann Bau einer Kanalisation, 1879 standen erste elektrische Lampen an den Straßen, im Jahre 1881 klingelten die ersten Telefonapparate und ein Jahr danach wurde die erste S-Bahn-Linie eröffnet.

In den 1920er Jahren entstand in Berlin ein weltweites Wissenschaftszentrum. Dort forschten mehr gebildete Nobelpreisträger – Genies – als in anderen Wissenschaftszentren. Dazu zählte Albert Einstein, der an der Berliner Universität Forschungen führte und seine wichtigsten Werke publizierte, unter anderem sein Hauptwerk, die Relativitätstheorie; im Jahre 1922 bekam er einen Nobelpreis.

weltweit – światowe

das Wissenschaftszentrum – centrum naukowe

forschen – badać

der Nobelpreisträger – laureat Nagrody Nobla

das Genie – geniusz

zählen zu D. – zaliczać do

die Forschung – badanie

führen – prowadzić

das Werk – tu: praca

die Relativitätstheorie – teoria względności

der Nobelpreis – Nagroda Nobla

bekommen – otrzymać

BERÜHMTE ZITATE VON ALBERT EINSTEIN:

„Wenn eine Idee nicht zuerst absurd erscheint, taugt sie nichts.“

die Idee – pomysł

absurd – absurdalny

erscheinen – tu: wydawać się

nichts taugen – do niczego się nie nadawać

„Phantasie ist wichtiger als Wissen, denn Wissen ist begrenzt.“

das Wissen – wiedza

begrenzt – ograniczona

STYCZEŃ

z niemieckim

CZASOWNIKI

Czasownik jest najważniejszą częścią każdego niemieckiego zdania, warto zatem od niego rozpocząć naukę.

NAJWAŻNIEJSZE CZASOWNIKI

Dwa najważniejsze niemieckie czasowniki to:

■ **sein** – być

oraz

■ **haben** – mieć

więc od nich zaczynamy.

Czasowniki, tak samo jak w języku polskim, odmieniają się przez osoby.

po niemiecku – sein	po polsku – być
ich bin	ja jestem
du bist	ty jesteś
er, sie, es ist	on, ona, ono jest
wir sind	my jesteśmy
ihr seid	wy jesteście
sie sind	oni, one są
Sie sind	Pan, Pani jest, Panowie, Panie, Państwo są

po niemiecku – haben	po polsku – mieć
ich habe	ja mam
du hast	ty masz
er, sie, es hat	on, ona, ono ma
wir haben	my mamy
ihr habt	wy macie
sie haben	oni, one mają
Sie haben	Pan, Pani ma, Panowie, Panie, Państwo mają

Akurat te dwa najważniejsze czasowniki mają bardzo nieregularną odmianę, tzn. nie podlegają głównym regułom. Dlatego tych form trzeba się po prostu nauczyć na pamięć.

ĆWICZENIE 1

Wstaw odpowiednie formy czasowników:

1. Wo _____ ihr? (Gdzie jesteście?)
2. Wir _____ kein Geld. (Nie mamy pieniędzy).
3. _____ Sie Zeit? (Czy ma Pani czas?)
4. Sie _____ leider keine Zeit. (Ona niestety nie ma czasu).
5. Wir _____ zu Hause. (Jesteśmy w domu).
6. Ich _____ zwei Kinder. (Mam dwoje dzieci).
7. Wo _____ du? (Gdzie jesteś?)
8. _____ ihr ein Auto? (Czy macie samochód?)
9. Ihr _____ gut. (Dobrzy jesteście).
10. Ich _____ glücklich. (Jestem szczęśliwa).

CZASOWNIKI REGULARNE

Najprostsze niemieckie czasowniki, poza tymi dwoma głównymi („sein” oraz „haben”), od których na ogół rozpoczyna się naukę, to np.:

- wohnen   mieszkać
- kaufen   kupować
- machen   robić
- brauchen   potrzebować

To są czasowniki regularne, czyli regularnie odmieniają się przez osoby według takiego schematu:

kommen – pochodzić, przychodzić

komm – rdzeń, temat bezokolicznika, **-en** – końcówka bezokolicznika

Po odrzuceniu końcówki bezokolicznika (-en, -n) pozostaje rdzeń, temat, i właśnie do niego dodajemy **następujące końcówki**:

		wohnen	machen	lernen	
Singular - liczba pojedyncza	1	ich	wohn e	mach e	lern e
	2	du	wohn st	mach st	lern st
	3	er/Peter sie/Anna es	wohn t	mach t	lern t
Plural - liczba mnoga	1	wir	wohn en	mach en	lern en
	2	ihr	wohn t	mach t	lern t
	3	sie Sie	wohn en	mach en	lern en

Wir wohnen in Berlin.

Mieszkamy w Berlinie.

Er kauft eine Wohnung.

On kupuje mieszkanie.

Czasowniki, których temat kończy się na: -t, -d, -ffn, -chn, -tm, otrzymują w 2. i 3. osobie liczby pojedynczej oraz w 2. osobie liczby mnogiej dodatkowe **-e**.

		arbeiten	finden	öffnen
Singular – liczba pojedyncza	1 ich	arbeit e	find e	öff e
	2 du	arbeit est	find est	öff est
	3 er/Peter sie/Anna es	arbeit et	find et	öff et
Plural – liczba mnoga	1 wir	arbeit en	find en	öff en
	2 ihr	arbeit et	find et	öff et
	3 sie Sie	arbeit en	find en	öff en

Do tej grupy należą między innymi następujące czasowniki:

warten – czekać, **antworten** – odpowiadać, **heiraten** – żenić się, wychodzić za męża, **reden** – rozmawiać, **entscheiden** – decydować, **rechnen** – liczyć, **zeichnen** – rysować, **atmen** – oddychać

Wartest du auf den Bus?

Czekasz na autobus?

Er arbeitet in Berlin.

On pracuje w Berlinie.

LUTY w Berlinie

Międzynarodowy Festiwal Filmowy w Berlinie

Nazywany Berlinale, obok tych w Wenecji i Cannes należy do najbardziej prestiżowych i najważniejszych festiwali filmowych w Europie. Po raz pierwszy odbył się w 1951 roku z inicjatywy Alfreda Bauera. W lutym każdego roku przybywają do Berlina tysiące miłośników kina, a stolica Niemiec zamienia się przez 10 dni w europejską stolicę kina. Jest to światowe wydarzenie w branży filmowej. Program tego festiwalu obejmuje pokaz około 400 filmów, przeważnie są to premiery. Filmy każdego gatunku i formatu znajdują swoje miejsce w różnych sekcjach pokazowych. Główną nagrodą jest statuetka Złotego Niedźwiedzia (Goldener Bär), zaprojektowana przez

miasto nie ma sobie równych. Berlinale to wielkie wydarzenie kulturalne – 334 000 sprzedanych biletów w 2018 roku. Berlinale to także imprezy towarzyszące, jak chociażby targi filmowe, tzw. Europejski Rynek Filmowy (European Film Market – EFM). Około 500 firm i 9000 specjalistów z branży spotyka się, żeby negocjować prawa filmowe, odnowić kontakty i znaleźć trochę czasu na dyskusje. Dla młodych talentów przewidziano spotkania i warsztaty z wysokiej klasy profesjonalistami (Berlinale Talents) – młodzi uczą się od doświadczonych, a oni z kolei inspirowują się ich świeżymi pomysłami. Berlinale Residency to program, który oferuje zagranicznym reżyserom kilkumiesięczne stypendium w Berlinie. Mają oni wówczas okazję pracować z największymi fachowcami w branży. W roku 2018 odbyła się już 68. edycja festiwalu. Jednego ze Srebrnych Niedźwiedzi zdobyła polska reżyserka Małgorzata Szumowska za swój film *Twarz*.

CZERWIEC

z niemieckim

CZASY PRZESZŁE

W języku niemieckim istnieją trzy czasy przeszłe:

- czas przeszły prosty – Präteritum
- czas przeszły złożony – Perfekt
- czas zaprzeszy – Plusquamperfekt

O ile dwa pierwsze z nich używane są bardzo często, o tyle ten trzeci – zaprzeszy – jest na tyle egzotyczny, tzn. rzadki w użyciu, że spokojnie możemy go tu w tym podręczniku pominąć.

Czas przeszły prosty używany jest częściej w języku pisanym (stąd bywa też nazywany czasem narracyjnym), czas przeszły złożony używany jest głównie w komunikacji ustnej (dlatego określa się go niekiedy jako czas dialogowy).

Zasadniczo nie ma między nimi różnicy znaczeniowej – w przeciwieństwie np. do języka angielskiego, w którym każdy poszczególny czas ma swoją konkretną „filozofię”, kiedy można i powinno się go stosować.

CZAS PRZESZŁY PROSTY – PRÄTERITUM

Czas przeszły prosty nazywany jest prostym dlatego, że składa się tylko z jednego czasownika (w odróżnieniu od czasu przeszłego złożonego, który jest złożony z dwóch czasowników).

Wyraża on zarówno czynności dokonane, jak i niedokonane, np.:

- Martin besuchte seinen Freund – „Martin odwiedził przyjaciela” (dokonany) bądź „Martin odwiedzał przyjaciela”.
- Ich liebte – „Kochałem” bądź „Pokochałem” (dokonany).

W czasie Präteritum używamy głównie czasowników:

- sein,
- haben,
- oraz wszystkich czasowników modalnych.

W przypadku właściwie wszystkich innych czasowników bardziej przyjęte jest użycie czasu Perfekt.

Spójrzmy tu na odmianę przez osoby czasowników „sein” oraz „haben” również w czasie przeszłym:

Osoba	sein		haben	
	cz. teraźniejszy	cz. przeszły	cz. teraźniejszy	cz. przeszły
ich	bin	war	habe	hatte
du	bist	warst	hast	hattest
er	ist	war	hat	hatte
sie	ist	war	hat	hatte
es	ist	war	hat	hatte
wir	sind	waren	haben	hatten
ihr	seid	wart	habt	hattet
sie	sind	waren	haben	hatten
Sie	sind	waren	haben	hatten

Cechą charakterystyczną tego czasu jest to, że pierwsza i trzecia osoba liczby pojedynczej mają taką samą formę:

ich kaufte = er/sie/es kaufte

■ Czas przeszły Präteritum czasowników regularnych

Czas przeszły Präteritum czasowników regularnych powstaje przez dodanie do tematu czasownika końcówki **-te**:

temat/rdzeń czasownika + te

- machen → mach - te → mach**te**
- fragen → frag - te → frag**te**

Jest to forma dla pierwszej i trzeciej osoby liczby pojedynczej. Do pozostałych osób dodajemy do tej formy końcówki, które są w ich odmianie, np.:

Präteritum – czasowniki regularne

		suchen	lernen	einkaufen	
Singular – liczba pojedyncza	1	ich	suchte	lernte	kaufte ein
	2	du	suchtest	lerntest	kauftest ein
	3	er/Peter sie/Anna es	suchte	lernte	kaufte ein
Plural – liczba mnoga	1	wir	suchten	lernten	kauften ein
	2	ihr	suchtet	lerntet	kauftet ein
	3	sie Sie	suchten	lernten	kauften ein

Jeżeli temat czasownika kończy się na **-t, -d, -chn, -ffn**, dodajemy na końcu **-ete**:

temat czasownika + **ete**

- arbeiten → arbeit - ete → arbeit**ete**
- warten → wart - ete → wart**ete**
- öffnen → öffn - ete → öffn**ete**

Präteritum – czasowniki regularne

		warten	öffnen
Singular – liczba pojedyncza	1 ich	wartete	öffnete
	2 du	wartetest	öffnetest
	3 er/Peter sie/Anna es	wartetet	öffnete
Plural – liczba mnoga	1 wir	warteten	öffneten
	2 ihr	wartetet	öffnetet
	3 sie Sie	warteten	öffneten

■ Czas przeszły Präteritum czasowników nieregularnych

Form podstawowych czasowników nieregularnych należy nauczyć się z tabeli na pamięć. Będzie to forma dla pierwszej i trzeciej osoby, np. **kommen → kam → ich/er/sie/es kam**. Do pozostałych osób dodajemy do tej formy końcówki, które są w ich odmianie, np.: **du kamst, wir kamen, ihr kamt, sie/Sie kamen**.

Präteritum – czasowniki nieregularne

		gehen	fahren	bekommen	anrufen
Singular – liczba pojedyncza	1 ich	ging	fuhr	bekam	rief an
	2 du	gingst	fuhrst	bekamst	riefst an
	3 er/Peter sie/Anna es	ging	fuhr	bekam	rief an
Plural – liczba mnoga	1 wir	gingen	fuhren	bekamen	riefen an
	2 ihr	gingt	fuhrt	bekamt	rieft an
	3 sie Sie	gingen	fuhren	bekamen	riefen an

Skoro formy są nieregularne, to znaczy, że nie ma reguły. Początkującym radzimy nauczyć się po prostu na pamięć form czasów przeszłych choćby tylko najważniejszych spośród czasowników nieregularnych. Oto najpopularniejsze z nich:

Bezokolicznik, czyli forma podstawowa, czas teraźniejszy	Czas przeszły prosty	Czas przeszły złożony	Tłumaczenie polskie
backen (er bäckt)	buk	gebacken	piec
befehlen (er befiehlt)	befahl	befohlen	rozkazywać
beginnen	begann	begonnen	zaczynać
bewegen	bewog	bewogen	poruszać
biegen	bog	gebogen	giąć
bieten	bot	geboden	oferować
bitten	bat	gebeten	prosić
bleiben	blieb	geblieben	pozostawać
braten (er brät)	briet	gebraten	smażyć

Bezokolicznik, czyli forma podstawowa, czas teraźniejszy	Czas przeszły prosty	Czas przeszły złożony	Tłumaczenie polskie
brechen (er bricht)	brach	gebrochen	łamać
brennen	brannte	gebrannt	palić się
bringen	brachte	gebracht	przynosić
denken	dachte	gedacht	myśleć
empfehlen (er empfiehlt)	empfohl	empfohlen	polecać
essen (er isst)	aß	gegessen	jeść
fahren (er fährt)	fuhr	gefahren	jeździć
fallen (er fällt)	fiel	gefallen	upadać
fangen (er fängt)	fang	gefangen	łapać
finden	fand	gefunden	znajdować
fliegen	flog	geflogen	latać
fliehen	floh	geflohen	uciekać
frieren	fror	gefroren	mrozić
geben (er gibt)	gab	gegeben	dawać
gehen	ging	gegangen	ić, chodzić
gelingen	gelang	gelingen	udawać się
gewinnen	gewann	gewonnen	wygrywać
halten (er hält)	hielt	gehalten	trzymać
hängen	hing	gehangen	wiszieć, wieszać
heißen	ieß	geheißen	nazywać się
helfen (er hilft)	half	geholfen	pomagać
kennen	kannte	gekant	znać
klingen	klang	geklungen	brzmieć
kommen	kam	gekommen	przybywać
laden (er lädt)	lad	geladen	zapraszać
lassen (er läßt)	ließ	gelassen	zostawiać
laufen (er läuft)	lief	gelaufen	biegać
leiden	litt	gelitten	cierpieć

Bezokolicznik, czyli forma podstawowa, czas teraźniejszy	Czas przeszły prosty	Czas przeszły złożony	Tłumaczenie polskie
leihen	lieh	geliehen	pożyczać
lesen (er liest)	las	gelesen	czytać
liegen	lag	gelegen	leżeć
lügen	log	gelogen	kłamać
messen (er misst)	maß	gemessen	mierzyć
mögen	mochte	gemocht	lubić
nehmen (er nimmt)	nahm	genommen	brać, wziąć
raten (er rät)	riet	geraten	radzić
rennen	rannte	gerannt	biec
rufen	rief	gerufen	wołać
schaffen	schuf	geschaffen	tworzyć
schlafen (er schläft)	schlief	geschlafen	spać
schlagen (er schlägt)	schlug	geschlagen	uderzać
schließen	schloss	geschlossen	zamykać
schneiden	schnitt	geschnitten	kroić
schreiben	schrieb	geschrieben	pisać
schwimmen	schwamm	geschwommen	pływać
sehen (er sieht)	sah	gesehen	widzieć
senden	sandte	gesandt	posyłać
singen	sang	gesungen	śpiewać
sitzen	saß	gesessen	siedzieć
sprechen (er spricht)	sprach	gesprochen	mówić
springen	sprang	gesprungen	skakać
stehen	stand	gestanden	stać
stehlen (er stiehlt)	stahl	gestohlen	kraść
steigen	stieg	gestiegen	wspinać się
sterben (er stirbt)	starb	gestorben	umierać
streichen	strich	gestrichen	skreślić
streiten	stritt	gestritten	kłócić się

Bezokolicznik, czyli forma podstawowa, czas teraźniejszy	Czas przeszły prosty	Czas przeszły złożony	Tłumaczenie polskie
tragen (er trägt)	trug	getragen	nosić
treffen (er trifft)	traf	getroffen	spotykać
trinken	trank	getrunken	pić
tun	tat	getan	robić
vergessen (er vergisst)	vergaß	vergessen	zapominać
verlieren	verlor	verloren	tracić
wachsen (er wächst)	wuchs	gewachsen	rosnąć
waschen (er wäscht)	wusch	gewaschen	myć
werben (er wirbt)	warb	geworben	reklamować
werden (er wird)	wurde	geworden	stawać się
werfen (er wirft)	warf	geworfen	rzucić
wiegen	wog	gewogen	ważyć
ziehen	zog	gezogen	ciągnąć
zwingen	zwang	gezwungen	zmuszać

ĆWICZENIE 19

Wpisz prawidłowe formy czasu przeszłego prostego:

1. Ich _____ früher einen Hund. (haben)
(Dawniej miałam psa).
2. _____ du gestern zu Hause? (sein)
(Czy byłeś wczoraj w domu?)
3. Tomek _____ ein neues Auto. (haben)
(Tomek miał nowy samochód).
4. Wir _____ in den USA. (sein)
(Byliśmy w USA).
5. _____ Sie am Donnerstag Zeit? (haben)
(Czy miała pani w czwartek czas?)

6. Ania _____ sehr krank. (sein)
(Ania była bardzo chora).
7. Ewa _____ Fieber. (haben)
(Ewa miała gorączkę).
8. Ihr _____ kein Geld. (haben)
(Nie mieliście pieniędzy).
9. Wir _____ leider keine Zeit. (haben)
(Nie mieliśmy niestety czasu).
10. Wo _____ du so lange? (sein)
(Gdzie byłeś tak długo?)

CZAS PRZESZŁY ZŁOŻONY – PERFECT

Czas przeszły Perfect jest czasem złożonym. Tworzy się go z odmienionych przez osoby w czasie teraźniejszym czasowników posiłkowych **haben** lub **sein** oraz z nieodmiennego imiesłowu czasu przeszłego **Partizip II = Partizip Perfect**, który znajduje się zawsze na końcu zdania. Odmieniony czasownik posiłkowy nie ma samodzielnego znaczenia; znaczenie znajduje się na końcu zdania, w imiesłowie – Partizip II.

- Ich **habe** gestern viel **gelernt**.
- Du **hast** gestern viel **gelernt**.
- Er/sie/es **hat** gestern viel **gelernt**.
- Wir **haben** gestern viel **gelernt**.
- Ihr **habt** gestern viel **gelernt**.
- Sie **haben** gestern viel **gelernt**.

- Ich **bin** nach Berlin **gefahren**.
- Du **bist** nach Berlin **gefahren**.
- Er/sie/es **ist** nach Berlin **gefahren**.
- Wir **sind** nach Berlin **gefahren**.
- Ihr **seid** nach Berlin **gefahren**.
- Sie **sind** nach Berlin **gefahren**.

CZERWIEC w Berlinie

Festiwal Kultur

Festiwal ten odbywa się od 1996 roku i odzwierciedla różnorodność mieszkańców Berlina. Na cztery czerwcowe dni centrum metropolii zamienia się w jedną, wielką, kolorową imprezę. Pomysł na zorganizowanie tego rodzaju imprezy zrodził się w latach dziewięćdziesiątych jako odpowiedź na rasistowskie i nacjonalistyczne zachowania społeczeństwa. Jest zaproszeniem do wspólnej zabawy ludzi o odmiennych poglądach, wyglądzie, pochodzeniu czy też

wyznaniu. Pozwala na bliższe poznanie się, zrozumienie i tolerancję, co przyczynia się do łagodzenia konfliktów w codziennym życiu. Impreza odbywa się w czerwcowy weekend w kilku punktach miasta, gdzie króluje taniec, muzyka i śpiew. Odnajdziemy tam również stoiska z rękodzielnictwem i kulinarnymi przysmakami.

Redakcja: Anna Żółcińska
Zdjęcia i grafiki: Wiktoria May
Projekt okładki, koncepcja graficzna i skład:
Amadeusz Targoński | www.targonski.pl

Copyright © by Poltext Sp. z o.o.
Warszawa 2019

Książka, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując ją, rób to jedynie na użytek osobisty. Szanujmy cudzą własność i prawo!

Polska Izba Książki

Więcej o prawie autorskim na www.legalnakultura.pl

Poltext Sp. z o.o.
www.poltext.pl
handlowy@mtbiznes.pl
ISBN 978-83-7561-998-0

JĘZYK NIEMIECKI • POZIOM A1

Berlin ist mehr ein Weltteil als eine Stadt.

Jean Paul

Berlin – miasto otwarte, przyzwalające na różnorodność, ciekawe każdej odmienności. Miasto, w którym znajdziesz ślady trudnej dla niego przeszłości, ale jednocześnie – jakby na przekór temu – nowoczesne i wyzwolone, gotowe na innowacje i kosmopolityczne. Ta niepowtarzalna kombinacja sprawiła, że Berlin stał się jedną z najnowocześniejszych i najchętniej odwiedzanych przez turystów europejskich metropolii.

Siłą Berlina jest jego różnorodność w wielu aspektach życia. Stolica Niemiec, podzielona kiedyś na część wschodnią i zachodnią, stała się symbolem jednoczącej się Europy i jednym z jej najważniejszych miast pod względem gospodarczym, demograficznym i przede wszystkim kulturalnym. Jest ucieleśnieniem nieustannych zmian, jak również niesamowitego rozwoju. Ostatnie dziesięciolecia spowodowały, że Berlin stał się miastem prawdziwie wielokulturowym, dzięki czemu jeszcze bardziej zyskuje na atrakcyjności.

Ta książka to „dwa w jednym”, czyli wyjątkowy przewodnik po języku niemieckim i po Berlinie. Przeznaczona jest dla wszystkich, którzy chcą poznać podstawy języka niemieckiego w trakcie spacerów po Berlinie i poznawania kultury niemieckiej. Czytelnik uczy się języka niemieckiego przy okazji zwiedzania Berlina, miasta, które szybko i niespodziewanie stało się barwnym, tętniącym życiem i kosmopolitycznym centrum Europy.

Do Berlina można pojechać o dowolnej porze roku, dlatego *Przewodnik berliński* jest podzielony na 12 miesięcy, aby lepiej można było zaplanować wyjazd – i lepiej rozplanować naukę języka niemieckiego.

Całość jest bogato ilustrowana autorskimi zdjęciami.

**POŁĄCZ ZWIEDZANIE BERLINA
Z NAUKĄ PODSTAW JĘZYKA NIEMIECKIEGO**

ISBN 978-83-7561-998-0

9 788375 619980

P04990601
Cena 49,90 zł

www.poltext.pl